

19. Kotitalouslautakunta

Kotitalouslautakunta antoi toiminnastaan v. 1943 seuraavan selostuksen:

Lautakunnan kokoonpano. Lautakuntaan kuuluivat v. 1943 talousneuvos M. Sillanpää puheenjohtajana, talousneuvos H. Gebhard varapuheenjohtajana sekä rouva H. Brander, arkkitehti S. Lagerborg-Stenius ja rouva M. Mutikainen jäseninä. Kaupunginhallitusta edusti kokouksissa rouva M. Salmela-Järvinen ja sihteerinä toimi kotitalousneuvoja I. Grotenfelt. Lautakunta kokoontui vuoden aikana 7 kertaa. Lähetettyjen kirjeiden ja kirjelmien luku oli 92 ja saapuneiden 97.

Lautakunnan toimihenkilöt. V:n 1943 alusta perustettiin yksi uusi kotitalousneuvojan virka ja vakinaistettiin siivoojien toimet. Kotitalousneuvojaksi valittiin käsityöopettaja H. Löfgrén, joka tilapäisenä oli hoitanut kyseistä tointa sekä siivoojiksi lautakunnan entiset siivoojat. Lautakunnan vakinaisista kotitalousneuvojista käsityöopettaja I. Grotenfelt ja talousopettaja L. Virki toimivat kotitalouskerholassa Mäkelänkadun 45:ssä, talousopettaja M. Koivisto ja käsityöopettaja H. Löfgrén opetuskeittiössä Helsinginkadun 26:ssa sekä talousopettaja K. Vöry opetuskeittiössä Fredrikinkadun 16:ssa. Ylimääräisinä käsityöneuvojina toimivat rouva L. Lehtonen ja neiti A. Kautonen. Talouskurssien apuopettajana oli talousopettaja T. Lindroos. Tyttökerhojen ohjaajana toimi rouva S. Salo ja laulun opetusta hoiti keväällä neiti S. Salmio ja syksyllä rouva R. Hangasjärvi.

Opetustoiminta. Lautakunnan opetustoiminta tapahtui kuten yllä olevasta selviää seuraavissa huoneistoissa: Helsinginkadun 26:ssa olevassa opetuskeittiössä, Mäkelänkadun 45:ssä olevassa kotitalouskerholassa ja Fredrikinkadun 16:ssa olevassa opetuskeittiössä. Kun ensiksi mainitussa opetuspaikassa ei ollut erikoista käsityöhuonetta, sai lautakunta kaupunginhallituksen luvalla käyttää työväenopiston käsityösalia käsityöopetuksessaan.

Uutena kurssimuotona, jolla pyrittiin herättämään nuorissa naisissa kotitaloudellisia harrastuksia, olivat morsiankurssit, joilla kotitalousopetuksen ohessa pidettiin yhteiskunnallisia aiheita käsittävä luentosarja. Luentojen aiheina olivat koti ja yhteiskunta, avioliittolainsäädäntö, terveydenhoito, lastenhoito, sukupuolitaudit, kodin henki, vaatteiden hoito y.m. Säästäväisyysyistä järjestettiin luennot siten, että samanaikaisesti rinnakkaiskursseilla olleet oppilaat kokoontuivat yhteen luentoja kuulemaan. Luennoitsijoina oli alan erikoistuntijoita. Morsiankurssit herättivät suurta huomiota ja niille pyrki paljon enemmän oppilaita kuin voitiin vastaanottaa. Vuoden aikana järjestettiin 18 kurssia, joilla oli oppilaita yhteensä 232.

Kotitalouslautakunnan järjestämät morsiankurssit herättivät huomiota myöskin muilla paikkakunnilla, joilla myöskin on alettu järjestää samantapaisia kursseja.

Talousopetuksessa, morsiankurssit mukaanluettuina, järjestettiin seuraavat kurssit:

Opetusaine	Kursseja	Opastustilaisuuksia kursssia kohden	Oppilaita
Pula-ajan ruoanlaitto	20	5—12	212
Säilöntä- ja kasvisruokien valmistus	6	5	73
Talousopetus morsiamille	18	20	232
» kerhotyöille	1	5	8
» työvalmiusnaisille	1	12	18
Yhteensä	46	—	543

Ruoanlaiton, kodinhoidon ja säilöönpanon havainto-opetusta ja neuvontaa annettiin eri opetuskeittiöissä yhteensä 16 kertaa ja oli näissä tilaisuuksissa läsnä yhteensä 413 henkilöä. Mainitun neuvonnan lisäksi yleisöllä oli tilaisuus varsinkin kurssien aikana puhe-

limitse tiedustella neuvoja. Puhelintiedusteluja tehtiinkin hyvin runsaasti. Ruotsinkielisillä kursseilla, jotka pidettiin Fredrikinkadun 16:n opetuskeittiössä, oli 45 osanottajaa ja kursseja järjestettiin kaikkiaan 4.

Käsityönopetuksessa järjestettiin seuraavat kurssit:

Opetusaine	Kursseja	Opastustilaisuuksia kurssia kohden	Oppilaita
Yleinen käsityöneuvonta	24	16	608
Käsityöneuvonta tytöille	2	30	51
Hattujen valmistus	5	5	63
Peitteiden valmistus	2	5	4
Tallukoiden valmistus	7	5	121
Yhteensä	40	—	847

Koti-illat. Kerran kuukaudessa järjestettiin vuorotellen eri opetushuoneistoissa yhteisiä ohjelmallisia tilaisuuksia kurssilaisille ja kerholaisille, n.s. koti-iltoja, joihin oli vapaa pääsy. Ohjelma käsitti esitelmää kodin, terveydenhoidon, kasvatuksen ja huoltokysymysten alalta, soittoa, laulua y.m. Koti-iltoja pidettiin kaikkiaan 5 ja osallistui niihin n. 340 henkilöä.

Kerhot. Kerhotyötä harjoitettiin lasten, nuorten tyttöjen ja äitien keskuudessa. Lasten ja tyttöjen kerhot toimivat Mäkelänkadun 45:ssä. Tytöt jaettiin iän perusteella eri ryhmiin, kertomusvuonna 8 ryhmään, joihin kuului kaikkiaan 120 tyttöä. Nuorempia ohjattiin askarteluissa ja laululeikeissä, vanhempia käsitöissä ja taloustoimissa. Kaikki tytöt harrastivat sitä paitsi urheilua ja retkeilyä ja useita urheilumerkkejä suoritettiin. Aikuisille järjestettiin eri opetuskeittiöissä kerhoja, jotka kokoontuivat kerran viikossa, n. 30 kertaa kukin. Kerhoissa harrastettiin kodinhoito- ja kasvatuskysymyksiä, kirjallisuutta ja laulua. Käpylän kansakoulussa pidettiin 15 kerhoiltaa. Kerhot järjestivät opettajiensa johdolla juhlia, tekivät retkiä sekä kävivät näyttelyissä ja teattereissa. Kerhojen jäsenmäärä oli n. 200.

Sähköhellain hankkiminen. Kun kaasutilanne jo keväällä, mutta varsinkin syksyllä oli kovin vaikea, pakoittaen lopettamaan kaikki päivisin pidettävät talouskurssit sekä usein myös iltakurssitkin, anoi lautakunta kaupunginhallitukselta lupaa saada hankkia sähköhellat opetuskeittiöihin. Anomukseen suostuttiin ja tarkoitusta varten myönnettiin 19 000 mk:n suuruisen määräraha.

Menot. Seuraava taulukko osoittaa, missä määrin lautakunnan käytettävissä olevia määrärahoja käytettiin:

Menoerä	Määrärahat	Todelliset menot	Säästetty (+) tai ylitetty määrä (—)
	Markkaa ja penniä		
Palkkiot	9 000	7 975	+ 1 025
Sääntöpalkkaiset virat	1) 326 578 25	326 578 25	—
Tilapäistä työvoimaa	120 940	127 132	— 6 192
Vuokra	2) 94 152	94 152	—
Lämpö	19 000	15 012 70	+ 3 987 30
Valaistus	4 000	4 254 80	— 254 80
Siivoaminen	2 500	2 436 80	+ 63 20
Kaluston kunnossapito	3 000	2 491 65	+ 508 35
Painatus ja sidonta	5 000	368 50	+ 4 631 50
Tarverahat	12 000	9 793 15	+ 2 206 85
Tarveaineet kurssitoimintaa ja havainto-opetusta varten	80 000	53 555 45	+ 26 444 55
Yhteensä	676 170 25	643 750 30	+ 32 419 95

Tulot. Erilaisista kursseista oli tuloja 45 633 mk.

1) Tähän sisältyy 115 478: 25 mk lisämäärärahoja. — 2) S:n 5 592 mk.